

VALTIOVARAINMINISTERIÖLLE

ASIA: VASTAUS LAUSUNTOPYYNTÖÖN PÄIJÄT-HÄMEEN HYVINVOINTIKUNTAYHTYMYÄN JÄSENKUNTIEN OIKAISUVAATIMUKSET VUODEN 2024 KUNNAN PERUSPALVELUJEN VALTIONOSUUSPÄÄTÖKSISTÄ

Diaarinumero: VN/35660/2023 ja VN/35020/2023

Lausunnon antaja: litin kunta
PL 32
47401 KAUSALA

LAUSUNTO:

Kunnalle on esitetty lausuntopyynnössä kohtien 1-5 kysymykset, joihin litin kunta vastaa perusteluineen seuraavasti:

1. Perusteista, joilla kuntayhtymä on kirjannut 20 milj. euron pakollisen varauksen?

litin kunta katsoo, että Päijät-Hämeen hyvinvointialue on lainvastaisesti tehnyt esteellisenä toimijana palkkaharmonisaatiota koskevan palkkavarauksen Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätökseen vuodelta 2022. litin kunta on kaikissa yhteyksissä kiistänyt hyvinvointialueen esittämät perusteet palkkavaraukskirjauksen osalta.

litin kunta on yhdessä muiden Päijät-Hämeen kuntien kanssa eri yhteyksissä käydyissä keskusteluissa hyvinvointialueen edustajien kanssa kiistänyt palkkavarauksen kirjaamisen perusteet Lain sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön toimeenpanosta (616/2021), liikkeenluovutuslain, työsopimuslain ja viranhaltijoista annetun lain vastaisena. Palkkasaatavaa ei voida katsoa eräänntyneeksi eikä tältä osin ole perusteita kirjata sitä varauksiin.

Se, että Päijät-Hämeen Hyvinvointialue on tästä huolimatta tehnyt kirjauksen tilinpäätökseen, voidaan pitää Hyvinvointialueen oman edun tavoitteluna, tietoisena päätöksenä vaikuttaa omien valtionosuksiensa määrää lisäten ja kuntien valtionosuutta vähentäen. Varausta koskevan päätöksen tehneen Päijät-Hämeen hyvinvointialueen voidaan katsoa olleen esteellinen varauspäätöksen tekemiseen, koska kirjauksesta on ollut suoraan organisaatiolle odotettavissa merkittävää etua. Päätöksentekijän puolueettomuus on oikeuskäytännön ja oikeusturvan näkökulmasta keskeisimpiä oikeusperiaatteita, joita tullee noudattaa myös kuntiin vaikuttavissa päätöksissä.

Kunta ei voi hyväksyä palkkaharmonisointiin liittyvää kirjausta, koska hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätöstä tehtäessä sopimuksen kautta syntyneitä velvoitetta ei ole ollut, eikä kunta ole osallistunut sellaisen päätöksen tekemiseen, missä asiasta sovitaisiin muulla tavoin. Vuoden 2023 asetuksella ei voida säätää jälkikäteen kuntia velvoittavaa lainsäädäntöä oikeusperiaatteiden vastaisesti.

Korkeimman oikeuden (KKO) päätöksessä 2024:9 on todettu Lapin sairaanhoitopiirin aloittaneen palkkaharmonisointiin tähtäävät konkreettiset toimenpiteet kesällä 2016 ja toteutuksen tapahtuneen 2019-2020. Oikeuskäytännöistä ei KKO:n mukaan löydy

täsmällistä yleisesti hyväksyttävissä olevaa enimmäisaikaa, jonka kuluessa palkkaerojen harmonisointi tulisi toteuttaa. Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä muodostettiin vuonna 2017 ja palkkaharmonisointia on viety eteenpäin vuoteen 2023 saakka. Tästä mm. kuntayhtymän henkilöstöasioista vastannut viranhaltija ja yhtymän johtaja on informoinut yhtymän jäsenkuntia kuntayhtymän toiminta-aikana.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä aloitti toimintansa 1.1.2017. Kunnille on yhtymän johdon osalta tuotu esille, että palkkaharmonisointi yhtymässä on käynnistetty vuoden 2019 alusta. Palkkaharmonisointiin on kunnille annetun tiedon mukaan käytetty miljoonia euroja. KKO:n päätöksen 2024:9 pohjalta on todettavissa, että oikeuskäytännöstä ei löydy täsmällistä yleisesti hyväksyttävissä olevaa enimmäisaikaa, jonka kuluessa palkkojen harmonisointi tulisi suorittaa. Näin ollen taannehtivalle kertakorvauspäätösvaraukselle ei ole ollut oikeudellisia perusteita Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätöksen 2022 osalta.

Yhteenvetona voidaan todeta, että palkkaharmonisaatiovaraus ei ole perustunut voimassa oleviin lakeihin, sopimuksiin tai oikeuden päätöksiin. Myöskään Korkeimman oikeuden päätös ei tue palkkaharmonisaatiovarausta (KKO 2024:9). Päätöksentekijänä on ollut hyvinvointialue, jolle päätöksestä on koitunut merkittävää etua. Asetuksella ei voida tehdä kuntien oikeusasemaan jälkikäteisesti velvoittavaa sääntelyä.

Kuntayhtymän tilinpäätökseen sisällytetyn varauksen tietojen ollessa summaarisia ja ilman perusteluja, ei litin kunta tilintarkastajia kuultuaan ole katsonut perustelluksi tehdä vastaavaa pakollista varausta omaan tilinpäätökseensä.

2. Kuntayhtymän varauksen perusteena olevien kustannusten todellisesta määrästä tämänhetkisen tiedon tai arvion mukaan (sovitteluratkaisu)

litin kunta ei ole ollut osallisena tämän asiakokonaisuuden valmistelussa, neuvotteluissa tai päätöksenteossa. litin kunnalla ei ole tiedossaan perustelaskelmia varauksen tai sopimuksen osalta. Päijät-Hämeen Hyvinvointialue ei ole toimittanut litin kunnalle sopimusta tai sen pohjana olevia tietoja, jotka osoittaisivat palkkaharmonisoinnin toteutuneen määrän ja kustannusten jakautumisen perusteet kuntien kesken.

Kunta on saanut vuonna 2023 luonnoslaskelman, jonka mukaan:

- a. palkkakustannus Hyvinvointialueelle on
  - i. 2020: 4.994.343 euroa,
  - ii. 2021: 8.856.872 euroa ja
  - iii. 2022: 6.818.683 euroa
- b. palkkakustannus kohdennettuna litin kunnalle luonnoslaskelmassa on:
  - i. 2020: 191 956 euroa
  - ii. 2021: 344 563 euroa ja
  - iii. 2022: 250 456 euroa.

litin kunta ei ole tietoinen luonnoslaskelman oikeellisuudesta tai em. ilmaistujen kuntakohtaisten laskelmien tai kohdennusten perusteista. Kunnalle ei myöskään ole esitetty yksityiskohtaisia laskelmia tai tositteita luonnoslaskelman perusteista eikä kunnalla ole tietoa lopullisesta sovintosopimuksesta, mikä on tehty liikkeenluovutuksen jälkeen.

3. Syistä, jotka ovat johtaneet mahdollisen palkkaharmonisaatiosta tehdyn varauksen ja toteutuman erotukseen

litin kunta ei ole ollut osallisena tämän asiakokonaisuuden valmistelussa tai päätöksenteossa. litin kunnalla ei ole tiedossaan perustelaskelmia varauksen tai sopimuksen osalta. Kunta ei siis ole tietoinen kysytystä asiasta.

4. Siitä, minä vuonna tehtyä työtä palkkaharmonisaatiokustannus koskee (suoriteperuste) ja voidaanko uuden tiedon valossa todeta korvauksen jaksottuvan suoriteperusteella useammalle vuodelle.

litin kunta kiistää kohdassa 1 esitetyn perustein palkkaharmonisaatiovarauksen juridisen perusteen. Kunta on osallistunut palkkaharmonisaatiokustannuksiin sosiaali- ja terveystalvelujen tilaajana 1.1.2019 toteutuksessa olleen palkkaharmonisointiohjelman mukaisesti vuoteen 2023 saakka. Ns. ylimääräiselle palkkaharmonisaatiovaraukselle ei löydy oikeudellisia perusteita, koska palkkaharmonisaation osalta ei ole määritelty tiettyä toteuttamisaikaa/aikajännettä.

5. Varauksen kuntakohtaisesta jakautumisesta perussopimuksen mukaisesti erityisesti huomioiden ne kunnat, jotka ovat järjestäneet perusterveydenhuollon itse

litin kunta katsoo, että se ei ole osallinen varauksen valmisteluun eikä kunnalle ole annettu yksityiskohtaisempaa tietoa kustannus- tai laskentaperusteista eikä kunnan hallussa ole tietoja, joilla laskelmien oikeellisuus voitaisiin varmentaa.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän perussopimuksessa on todettu alijäämien kattamisesta seuraavaa:

Jos on nähtävissä, että yhtymätasoisesti on syntymässä alijäämää, estetään alijäämän syntyminen ensisijaisesti yhtymän toimintaa sopeuttamalla. Mikäli alijäämää syntyy, alijäämä katetaan tilinpäätöksen yhteydessä siten, että kustannus kohdistuu kullekin jäsenkunnalle sen tilinpäätösvuoden palvelukäytön suhteessa.

Muuta

litin kunta edellyttää oikeutta lausua kantansa niihin vastuksiin, joita Päijät-Hämeen Hyvinvointialue ministeriön kysymyksiin esittää ja huomauttaa, että myös kunnat ovat pyytäneet tuloksetta mainittuja tietoja Päijät-Hämeen hyvinvointialueelta.

litissä 2. toukokuuta 2024

IITIN KUNTA

Jarkko Salonen
Kunnanjohtaja

